

010
CP79

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

**ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ
В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО ВУЗУ**

Тези доповідей та повідомлень
науково-практичної міжвузівської конференції

Частина 1

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ
ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ
СТУДЕНТІВ ПЕДВУЗУ**

КРИВИЙ РІГ 1992

ПРО ВИВЧЕННЯ СТУПЕНЮ СФОРМОВАНОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ПОКАЗНИКА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ СТУДЕНТІВ ПЕДВУЗУ

Однією з умов підвищення якості підготовки вчителів є виховання у студентів педвузу професійної відповідальності.

Аналіз життєдіяльності шкіл свідчить про те, що їм потрібні активні, відповідальні і творчі спеціалісти, яких серед випускників педвузу явно недостатньо. Задача вищої педагогічної школи – формування професійної відповідальності. Професійна відповідальність як показник професіоналізму сучасного вчителя характеризується в першу чергу такими особистісними якостями, як точність, пунктуальність у виконанні обов'язків і готовність відповідати за наслідки своїх професійних дій. Ступінь сформованості цих показників визначається тим, наскільки у майбутніх педагогів розвинені емоційні властивості їх особистості: здатність до співчуття, чутливість до чужого болю і радості і вольові зусилля: наполегливість, стійкість, сміливість, стриманість. Саме ступінь вираженості сплаву цих якостей і властивостей особистості дозволяє судити про рівень професійної відповідальності випускників педвузу.

З метою діагностики рівня сформованості якостей, що характеризують професійну відповідальність, ми запропонували студентам П курсу після закінчення педагогічної практики проаналізувати найбільш складні ситуації з шкільного життя, які розкривають взаємовідносини педагога і учня, акцентуючи при цьому увагу на причинах конфлікту, якщо він мав місце в цій ситуації.

Аналізуючи відповіді студентів, ми дійшли до висновку, що 40 % з них називають не тільки об'єктивні причини; велику кількість своїх почуттів і почуттів учнів називають 42 % студентів, причому ці почуття носять позитивний характер. Ці ж студенти не-

задоволені своєю поведінкою в конфлікті. Почуття відповідальності у них виявляється в занепокоєнні за наслідки конфлікту, які виникнуть на учнів. Характеристики своєї особистості і особистості учнів в цій ситуації глибокі і різносторонні у 35 % студентів. Їх розглядаються комунікативні, вольові, інтелектуальні, емоційні компоненти. Спостерігається перехід зовнішнього конфлікту у внутрішній, а це протиріччя, на наш погляд, і є поштовхом до перегляду своїх позицій, не тільки пошуку причин виникнення зовнішнього конфлікту, а й пошуку внутрішніх ресурсів для його подолання. Ці студенти пропонують конструктивні форми виходу з конфлікту: співробітництво з учнями, урахування не тільки своїх мотивів, а й мотивів партнера. Це характеризує творчу активність особистості, що є вищим проявом професійної відповідальності.

Але були одержані і відповіді з протилежними результатами. Так, 60 % всіх студентів бачать тільки одну причину конфлікту і, звичайно, не в собі самому; 38 % студентів самі відчувають обмежену кількість почуттів у конфлікті, причому вони носять різко негативний характер. Вони впевнені у своїй правоті; характеристики на учнів і на себе у 65 % студентів односторонні, неглибокі, що свідчить про відсутність зворотного зв'язку, про байдужість студентів у ставленні до учнів. Це виключає можливість бачити світ іншої людини, заважає продуктивному вирішенню конфлікту.

Одержані дані дозволили виявити дві групи студентів, що відрізняються за ступенем вираженості професійної відповідальності. У студентів з низьким рівнем сформованості професійної відповідальності, які складають близько 60 % від загальної кількості опитаних, дуже слабо розвинені такі якості, як вірність у виконанні обов'язків, готовність відповідати за наслідки своїх професійних дій; слабо розвинені емоційні і вольові властивості, самокритичність і вимогливість до себе. Важливо, що в процесі підведення підсумків обговорення 2 % студентів дійшли до висновку, що зараз вони в конфліктній ситуації діяли б інакше. Це, на наш погляд, свідчить про позитивні наслідки використання таких активних методів навчання, як обговорення складних ситуацій, розв'язання педагогічних задач, вирішення проблем у ході дискусій. Педагогічні задачі, як правило, проблемні, тому вирішення їх можливе тільки в процесі активної розумової діяльності студентів з використанням теоретичних знань з педагогіки та досвіду, набу-

того в процесі професійної діяльності. Така діяльність студентів буде сприяти формуванню професійної відповідальності. Щоб цілеспрямовано впливати на формування цього важливого показника професіоналізму, необхідно враховувати індивідуальні особливості та рівень сформованості професійної відповідальності студентів.

С.І.Бендікова /Криворізький
педінститут/

РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОСТІ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ МУЗИКИ

Професія вчителя музики ставить високі вимоги до формування особи людини та музиканта в умовах вузу. Виходячи з того, що діяльність педагога-музиканта спрямована на виховання естетичних та моральних почуттів учнів, маємо підставу звернути увагу на формування емоційності майбутніх учителів як одну з необхідних рис професіоналізму. Практика переконує, що найбільш важливим для уроку музики є емоційний настрій заняття – чим більш яскраво, емоційно сприймає дитина явища дійсності, тим активніше вона піддається навчанню, тим глибше формується система знань.

Емоційна активність учнів – показник професійної майстерності, рівня творчого потенціалу майбутнього вчителя музики. Емоційні виявлення завжди враховують пізнавальний зміст і багато в чому відтворюють структуру діяльності людини. Тому у професії вчителя-музиканта емоційності надається особливе значення.

Спостереження за студентами музичного педагогічного факультету /у процесі практичних занять, виступів на академконцертах, залах, іспитах/ дають підставу зробити висновок про недостатню художню виразність, малу емоційність і деяку їх стриманість. Ось чому одним з важливих напрямків співпраці у вокальному класі має бути розвиток технічних та емоційних якостей студента.

Аналіз рівня емоційності студентів показує:

відсутність теоретичних знань про устрій та роботу голосового апарату;

відсутність слухових уявлень про вірне звучання голосу, тобто співацького еталону;

недостатній розвиток співацьких навичок та вмінь;